

Časovost bytí

V německém slovu „Gegenwart“ je přítomen poukaz k tomu, co je před námi, co máme před očima. To je po mém soudu jeden z důvodů, proč nelze Heideggerovu (a nejen jeho) myšlenkovou konstrukci prostě převzít do češtiny, ale je třeba ji „pře-myslit“ tak, aby vycházela z českého jazyka resp. aby v něm byla zakotvena, zakořeněna, aby z něho „vyrůstala“. Ale to ještě nikterak neznamena zpochybnění a už vůbec ne zapomenutí toho, k čemu se onen poukaz vztahuje. Přítomnost byla odedávna chápána jako zjevnost resp. (sám co nejdůsledněji odlišuji „jev“ od „úказu“) jako to, co se (nám) ukazuje. Odtud někteří myslitelé vyvozují, že čas nelze oddělit (ani myšlenkově) od tohoto „ukazování se“. (Je to po mém soudu „před-sudek“, ale nepochybně ještě předfilosofický, jen filosofy prostě akceptovaný a do důsledků domýšlený, nicméně nikdy řádně nepřezkoumávaný. Srv. Sofoklova Aianta a interpretaci známého místa 646-7 jak Heideggerem, tak některými jeho žáky, např. Pichtem, při výkladu, co to je FYSIS.) Součástí a důsledkem tohoto chápání je ztotožnění „ukazujícího se“ se „skutečným“ a skutečného se „jsoucím“. Heideggerem tak mocně prokazovaná a zdůrazňovaná zatíženost evropského (metafyzického) myšlení zapomenutím na bytí (ona slavná teze o „Seinsvergesenheit“) mne inspiruje k jakési radikalizaci tvrzení, že tato metafyzická tradice dokonce zapoměla na to, co je „META TA FYSIKA“ (nikoliv v původním knihovnickém, ale ve filosofickém smyslu), tj. na skutečnosti, které se nerodí a neumírají nikoliv proto, že „jsou“ (věčně) a nemohou nebýt, nýbrž právě naopak protože to nejsou „jsoucna“, tedy protože „nejsou“ (aniž by to bylo možno, zejména však dovoleno chápat jako jejich generální popření). Skutečný svět, v němž žijeme, byl de facto ožebračen o to nejdůležitější, protože byl redukován na to, co „se ukazuje“. My však dnes naprosto přesně víme, že to, co se „ve“ světě ukazuje, k sobě obvykle vůbec nenáleží, nebo přesněji řečeno, ta souvislost nemůže být nahlédnuta a jeví se jako zcela nahodilá a závislá na pozorovateli (srv. obraz hvězdného nebe, kde se „nám“ ukazují skutečnosti, které právě časově k sobě „nepatří“, tj. ani nemohou na sebe „patřit“, nemohou se navzájem „vidět“, i když my je vidíme jakoby pospolu). V německém smyslu tyto skutečnosti, které se ukazují „nám“, ve skutečnosti si navzájem nejsou přítomné, tj. nejsou si „gegenüber gegenwärtig“. A to znamená, že smysl přítomnosti eo ipso nemůže být součástí této přítomnosti, tedy nemůže být celý „při tom“, co se současně ukazuje našemu vidění (tedy co se otvírá našemu THEOREIN, jak to chápali staří Řekové).

(Praha, 980117-1.)